

gemeente

Zoetermeer

Aan

De leden van de gemeenteraad

Datum

20 december 2017

Van

Het college/Wethouder M. van Driel

Bijlagen

2

Onderwerp

Recreatief zwemmen in Zoetermeer

Aanleiding

In 2011 besloot de gemeente Zoetermeer - in het kader van een noodzakelijke herbezinning en noodgedwongen bezuinigingen - om recreatief zwemmen niet langer meer als gemeentelijk zwemproduct aan te bieden. In het verlengde daarvan werd in 2012 Aquapark 't Keerpunt gesloten en verkocht, waarmee een besparing van 1,2 miljoen euro per jaar werd gerealiseerd. Sindsdien heeft de gemeente geen eigen buitenbad meer, zijn de twee andere binnenbaden (De Veur en De Driesprong) vooral geprogrammeerd met verenigings- en instructiezwemmen en is er niet of nauwelijks een mogelijkheid voor Zoetermeeders om recreatief te zwemmen. De vraag naar recreatief zwemwater duikt echter steeds op.

Het college heeft op 28 maart 2017 toegezegd om nader onderzoek te laten doen naar de kansen en mogelijkheden van een eventuele uitbreiding van het recreatiezwemmen in Zoetermeer. Wethouder van Driel heeft 12 juni 2017 in het kader van de beantwoording van vragen uit de Perspectiefnota toegezegd (toezegging 637) dit onderzoek voor het einde van het jaar te zullen presenteren. Dit is op 6 november 2017 bevestigd (toezegging 690). Met dit memo wordt hieraan gevolg gegeven.

Onderzoeksopzet

Onder recreatief zwemmen, verstaat het college alle vormen van zwemmen die plaatsvinden zonder instructie, begeleiding, specifieke beweegvorm of wedstrijdelement. Het gaat om vrij bewegen in het water, binnen of buiten, al dan niet met glijbanen, duikplanken, muziek, etc.

Het college heeft zich in het onderzoek naar de mogelijkheden van recreatief zwemmen in basis gericht op de volgende drie vragen:

1. Hoe groot is de vraag naar recreatief zwemmen in Zoetermeer?
2. Welk type voorziening past bij die behoefte?
3. Hoe kan in Zoetermeer in die vraag worden voorzien en wat betekent dat financieel?

Omdat het zwemwater nu vooral gebruikt wordt door de zwemverenigingen is het ook van belang om te weten of deze verenigingen de komende jaren meer of minder zwemwater nodig hebben en daarmee wel of geen ruimte kunnen scheppen voor recreatief zwemmen.

gemeente

Zoetermeer

Het college heeft een tweetal onderzoeken laten verrichten om antwoord te geven op bovenstaande vragen.

Door het *Mulier Instituut* is onderzoek gedaan naar de behoefte aan zwemwater van verenigingen en zwemscholen. Dit onderzoek is vastgelegd in het rapport "Ruimte voor instructie- en verenigingszwemmen in Zoetermeer" (zie bijlage 1).

Door bureau *Drijver & Partners (D&P)* is onderzoek gedaan naar de omvang van de vraag naar recreatief zwemmen en de mogelijke vertaling daarvan in zwemwater. De resultante daarvan is het rapport "Marktonderzoek recreatieve zwemvoorziening gemeente Zoetermeer" (zie bijlage 2).

In dit voorstel wordt aan de hand van de conclusies van deze twee onderzoeken een antwoord gegeven op de voorliggende vragen.

Het huidige voorzieningenaanbod

De gemeente Zoetermeer is eigenaar van twee zwembaden: De Veur en de Driesprong. Zoetermeer is als eigenaar verantwoordelijk voor het technisch beheer en onderhoud. Sinds augustus 2015 is stichting Swim en Smile verantwoordelijk voor de exploitatie van de baden. Zij huurt de baden van de gemeente, verzorgt de activiteiten en verzorgt de verdere verhuur aan derden. Hieronder volgt een korte beschrijving van deze baden en hun bezetting.

De Veur

In totaal beschikt de Veur over 495 m² zwemwater, verdeeld over een wedstrijdbad van 25x15 meter (6 banen) met beweegbare bodem en een instructiebad van 15x8 meter.

Qua (recreatieve) faciliteiten heeft het zwembad een glijbaan bij het instructiebad en een duikplank bij het wedstrijdbad. Naast het zwembaddeel beschikt sportcentrum de Veur over een ruime sporthal met drie zaaldelen (beheer en exploitatie door de gemeente) en café De Veur, geëxploiteerd door een lokale horecaondernemer.

Het zwemrooster laat een vrij volledige bezetting zien. Het wedstrijdbad is ca. 100 uur per week in gebruik voor verschillende activiteiten, het instructiebad 50 uur. Op weekdays is het bad doorlopend bezet van 05.30 uur/ 07.00 uur tot 22.30 uur 's avonds. In de weekends is dit tot 18.00 of 21.00 uur.

Bezetting De Veur	Wedstrijdbad	Instructiebad
Verenigingen	31	8
Wedstrijden	12	12
Topsport	0	12
Banenzwemmen	17	5
Leszwemmen	24	13
Doelgroepenactiviteiten	14	15
Totaal	99	66

gemeente

Zoetermeer

De verenigingen maken samen, inclusief uren voor wedstrijden, bijna 50 procent van de tijd gebruik van het wedstrijdbad. Tijdens de openingstijden wordt daarnaast een aantal andere activiteiten georganiseerd. Het gaat hierbij om banenzwemmen, doelgroepenactiviteiten en lezswemmen. In De Veur wordt geen vrij zwemmen en schoolzwemmen aangeboden. Met de recreatieve faciliteiten als de glijbaan is de Veur iets beter geoutilleerd ten behoeve van het recreatief zwemmen dan de Driesprong. Echter er zijn, buiten het banenzwemmen, geen openstellingsuren voor recreatiezwemmen.

De Driesprong

De Driesprong beschikt over een 25-meterbad van 25x10 meter en doelgroepen bad van 6x10 meter, samen in een L-vorm. In totaal beschikt De Driesprong over 378 m² water. Er zijn geen recreatieve voorzieningen of speelelementen. Naast het zwembaddeel beschikt sportcentrum de Driesprong over een grote en kleine sportzaal (en een fitnesscentrum, inclusief een kleine horecaruimte

De Driesprong is ca. tachtig uur per week in gebruik voor verschillende activiteiten. Het rooster laat een vrij volledige bezetting zien. Op weekdays is het bad doorlopend bezet van 06.30 uur/ 09.00 uur tot 22.00 uur 's avonds. In de weekenden is dit tot 18.00 uur.

Bezetting De Driesprong

Leszwemmen	40
Schoolzwemmen	9
Verhuur groepen	10
Banenzwemmen	10
Doelgroepenactiviteiten	6
Verenigingen	8
Vrij zwemmen	0
Totaal	83

De Driesprong wordt vooral gebruikt voor zwemles en schoolzwemmen. Het zwembad wordt daarnaast verhuurd aan organisaties met activiteiten gericht op revalidatiezwemmen/medische begeleiding. Voor recreatief zwemmen is het bad alleen beschikbaar voor het zogenaamde 'banenzwemmen'. Circa 10 uur per week, louter op weekdays. In de weekenden is er geen gelegenheid tot banenzwemmen. In De Driesprong wordt geen vrij zwemmen aangeboden. De verenigingen nemen zeer weinig uren af in dit zwembad.

't Keerpunt

Zoetermeer kent ook nog 't Keerpunt, dat eigendom is van een particulier. Dit bad heeft een wedstrijdbad van 25x15 meter (6 banen) met beweegbare bodem. De gemeente huurt hier circa 1200 uren per jaar (ongeveer 30 uur per week, 40 weken per jaar). Daarnaast wordt 't Keerpunt ook door commerciële zwemscholen gehuurd. Recreatief zwemmen, vindt hier niet plaats.

gemeente

Zoetermeer

Conclusie

De zwembaden in Zoetermeer worden vooral gebruikt voor verenigingszwemmen en zwemles. Alle wedstrijden en topsporttrainingen van de verenigingen worden in De Veur georganiseerd. Ook de diverse doelgroepenactiviteiten worden vooral in De Veur aangeboden. De scholen maken alleen gebruik van De Driesprong. Het aantal beschikbare uren voor banenzwemmen is beperkt. In beide zwembaden is geen ruimte voor vrij zwemmen.

De behoefte van verenigingen aan zwemwater

De vraag van verenigingen naar zwemwater is vastgelegd in het rapport "Ruimte voor instructie- en verenigingszwemmen in Zoetermeer". Het rapport kent een aantal heldere conclusies.

Allereerst is duidelijk dat de vraag van verenigingen en zwemscholen naar zwemwater de komende jaren niet afneemt. Er is dus geen sprake van een dalende bezetting in de bestaande zwembaden die ruimte creëert voor recreatiezwemmen.

De huidige vraag van de verenigingen is zelfs groter dan het aanbod aan zwemwater in Zoetermeer. In totaal zouden de Zoetermeerse verenigingen per week 24 uur (10 uur die nu extern worden gehuurd en 14 uur extra vraag) extra zwemwater willen huren in de gemeente.

Wanneer wordt gekeken naar het kwantitatief aanbod, dan blijkt dat de totale capaciteit voor instructiezwemmen en verenigingszwemmen in Zoetermeer lager is dan in de vergelijkbare gemeenten. Wordt het 25-meter bad in het Keerpunt (waar zwemwater wordt gehuurd) in de vergelijking meegenomen, dan is de capaciteit in Zoetermeer wél gelijk aan vergelijkbare gemeenten. Dit geldt niet voor de totale capaciteit van zwemwater in Zoetermeer, want die is minder dan in de buurgemeenten omdat in Zoetermeer geen separaat recreatie bad beschikbaar is.

In kwalitatief opzicht blijkt dat De Driesprong voor de verenigingen een groot knelpunt is. Hoewel het zwemwater wel beschikbaar is voor verenigingen en dus kwantitatief meetelt, is het zwembad vanwege de afmetingen niet geschikt voor de wedstrijdsport. Daarnaast is de temperatuur van het bad eigenlijk te hoog voor de zwemsport. Dat wordt veroorzaakt doordat het water speciaal voor enkele doelgroepen een hogere temperatuur wordt gegeven. Om die reden huren de verenigingen nauwelijks water in De Driesprong. Dit verklaart ook waarom zwemwater in 't Keerpunt en buiten de gemeente Zoetermeer wordt gehuurd. De ervaringen met het 25-meterbad in het Keerpunt zijn overigens niet onverdeeld positief.

Bezien vanuit de behoefte van de verenigingen is dus extra zwemwater gewenst. Daarbij kan gedacht worden aan een extra doelgroepen bad bij De Veur (als gesuggereerd door Swim en Smile) om daarmee ruimte te creëren in het 25-meterbad, of aan realisatie van een extra 25-meterbad.

gemeente

Zoetermeer

De behoefte aan recreatief zwemwater

In het rapport "Marktonderzoek recreatieve zwemvoorziening gemeente Zoetermeer" is onderzoek gedaan naar de vraag naar recreatieve zwemvoorzieningen. Het rapport stelt vast dat de bezoeken en animocijfers in Zoetermeer sterk zijn gedaald sinds de sluiting van het Keerpunt. Met de sluiting van het Keerpunt is het beschikbare zwemwater met bijna 1.000 m² afgenomen. Met een gemiddeld bezoek per m² zwemwater van 410 bezoekers is in de huidige situatie sprake van een zeer goede bezetting van de zwembaden. Dit blijkt ook uit de bezettingsroosters van De Veur en de Driesprong. Vrijwel elk uur wordt benut, maar niet voor recreatieve activiteiten. Hiervoor is geen of slechts zeer beperkt ruimte, maar zeker niet op primetime uren.

Gezien de huidige bezoek- en gebruikscijfers wordt geconcludeerd dat sprake is van een capaciteitstekort aan recreatief zwemwater. Op basis van het huidige gebruik en in perspectief van de landelijke kengetallen en benchmarkcijfers én rekening houdend met de verwachte groei van Zoetermeer, is een uitbreiding met ruim 600 m² recreatief water zeer verdedigbaar. Deze uitbreiding dient het brede spectrum te bedienen van zwemvertier en vermaak voor gezinnen en voor tieners, tot bewegingsactiviteit voor senioren en specifieke doelgroepen (banenzwemmen, peuterzwemmen, therapeutisch zwemmen etc.).

Programma van een nieuwe zwemvoorziening

De extra meters zwemwater worden door D&P programmatisch vertaald in ongeveer 300 m² overdekt recreatiewater en 300 m² buitenwater.

Binnenbad 300 m²

Het voorzieningenniveau van dit zwembad is uiteraard passend voor de verschillende doelgroepen. Dat betekent dat er recreatiewater moet zijn met verschillende spel- en speelvoorzieningen zoals een wildwaterkreek, glijbaan, duikplank, peuterbad, enz. Het bad dient daarbij dusdanig te worden vormgegeven dat, een deel ervan, ook geschikt is voor doelgroep activiteiten zoals aquafitgroepen, banenzwemmen en therapeutische zwemmen.

Geadviseerd wordt daarbij het recreatief binnenbad zgn. hybride uit te voeren, waarbij het binnenbad door het openzetten van gevels en/of dak als het ware een buitenbad wordt.

Buitenwater 300 m²

De ervaring leert dat een solitair buitenzwembad slechts een zeer beperkte periode per jaar wordt gebruikt en erg kostbaar is in exploitatie. Een buitenzwembad met ligweiden en speelattributen is toch gewenst. Om exploitatie technische redenen is een zogenaamd uitzwembad de meest verstandige keuze. Een dergelijk bad is van binnen naar buiten (en vice versa) zwemmend bereikbaar, direct verbonden met het binnenbad en daardoor jaarrond te gebruiken. In aanvulling daarop is voor de jonge jeugd een waterspeelplaats een goede voorziening, met daarbij een ligweide met speelelementen. Voor de oudere jeugd is een duiktoren met bassin een goede zet. Deze kan zowel binnen als buiten worden gerealiseerd.

25-meterbad

Een extra 25-meterbad is vanuit recreatief oogpunt niet nodig, maar voorziet wel in de vraag vanuit de verenigingen en het instructiezwemmen. Als dit bad (deels) wordt uitgerust met een beweegbare bodem en niet te laag in watertemperatuur is, kan het tevens dienst doen als recreatief water.

De benodigde zwemvoorziening kent kortom het volgende programma:

<i>Recreatief binnenwater</i>	
Recreatiebassin binnen	250
Peuterbad	50
Glijbaan met bassin, speelelementen	25
<i>Recreatief buitenwater</i>	
Recreatiebassin buiten (uitzwembad)	150
Waterspeelplaatsen	125
duiktoren 5 meter met kuil	80
Totaal	680
<i>Optioneel</i>	
6/8 baans 25-meterbad	375-500

Vanzelfsprekend vragen duurzaamheid en toegankelijkheid daarbij veel aandacht, Het voordelig opwekken van energie, het terugdringen van energieverlies en hergebruik van restwarmte zijn voor wat betreft duurzaamheid de grootste speerpunten. Toegankelijkheid betreft niet alleen de bereikbaarheid, de toegang, het sanitair en de kleedfaciliteiten, maar zeker ook de bruikbaarheid van de zwembaden en hun voorzieningen.

Realisatievarianten

Volgens D&P zal geen enkele marktpartij een dergelijk programma uit eigen beweging, voor eigen rekening en risico, gaan realiseren of exploiteren, zeker wanneer de entreetarieven aansluiten bij de tarieven van vergelijkbare baden in de regio. De reden daarvoor is, dat het exploiteren van dergelijke recreatief zwemwater een verliesgevende aangelegenheid is. Zonder aanvullende middelen van de gemeente is deze publieke voorziening daarom niet te exploiteren. Indien de gemeente Zoetermeer een uitbreiding van het zwemaanbod wil, zal zij hiertoe dus zelf het initiatief moeten nemen en ook bereid moeten zijn hiervoor de benodigde financiële middelen beschikbaar te stellen.

D&P adviseert om de nu opgezette beheerconstructie - waarbij de gemeente eigenaar is van het zwembad maar de exploitatie ervan heeft uitbesteed – te blijven hanteren wanneer wordt besloten

gemeente

Zoetermeer

de zwembaden uit te breiden. Ten aanzien van de totale kosten is de verwachting dat er geen inverdieneffecten te realiseren zijn door het toepassen van een ander beheer- of exploitatiemodel.

Gelet op het geadviseerde exploitatiemodel is door D&P onderzocht op welke wijze de gemeente de recreatieve zwemvoorziening zou kunnen realiseren. Daartoe zijn in haar rapport meerdere opties verkend. Dit heeft geresulteerd in twee varianten, die in het rapport indicatief verder zijn uitgewerkt:

1. een geheel nieuw zwembad, met sluiting van De Driesprong;
2. uitbreiding van De Veur, met upgrade De Driesprong.

De nieuwbouwvariant betekent een volledige nieuwe voorziening, ook ten aanzien van de sportzalen en fitness. Voor wat betreft zwemfaciliteiten wordt naast het binnen/buiten recreatiewater ook een doelgroepen bad en een 8-baans 25-meterbad gerealiseerd. Het huidige capaciteitstekort wordt daarmee grotendeels opgelost en er ontstaat de mogelijkheid om meer horizontaal te programmeren. Dit is bevorderlijk voor het bezoek aan doelgroep activiteiten en het banenzwemmen. De inhuur van verenigingswater bij 't Keerpunt is in deze variant veel minder noodzakelijk. Omdat drie zwembaden teveel van het goed is, kan De Driesprong - het oudste en minst praktische bad - het best worden gesloopt; de onderliggende grond kan beschikbaar komen voor herontwikkeling.

Een alternatief voor sloop/nieuwbouw is een uitbreiding bij zwembad De Veur. Een inpassingsstudie laat zien dat dit mogelijk is, mits daarvoor eerst een deel van het zwembad wordt gesloopt en de as van de langslopende Prismalaan mogelijk iets wordt verlegd. Een volwaardig programma kan worden gerealiseerd; zowel binnen- als buitenrecreatiewater als een 6-baans 25-meterbad. Een aanbouw bij De Veur brengt synergie in exploitatie en beheer met zich mee. Ook in deze variant neemt de noodzaak tot inhuur van verenigingswater bij 't Keerpunt af. In deze variant kan de Driesprong zich nog sterker richten op specifieke doelgroepen en zweminstructie. Om het bad meer van deze tijd te laten zijn, is een upgrade van De Driesprong dan wel noodzakelijk.

Met nieuwbouw is een investering gemoeid van ruim € 30 miljoen. Het jaarlijks exploitatietekort op dit nieuwe bad bedraagt per saldo € 1,63 miljoen per jaar. De aanbouwvariant bij De Veur betekent een investering van ca. € 15 miljoen en een jaarlijks tekort van € 0,87 miljoen. In de begroting zijn hiervoor geen middelen opgenomen.

gemeente

Zoetermeer

Samenvatting en procesvoorstel

De verrichte onderzoeken bevestigen het beeld dat Zoetermeer te weinig zwemwater heeft. Aan een uitbreiding van de hoeveelheid zwemwater— zowel recreatief als functioneel - is zeker behoefte, al zal de markt dit niet zelf oppakken. De gemeente Zoetermeer zal dit zelf moeten realiseren.

Zoals D&P stelt, creëren beide door haar geschetste varianten een meerwaarde voor de zwemsport en voor de recreatieve vrijetijdsbesteding in Zoetermeer.

Het college kan de conclusie van D&P volgen dat - gelet op de beperkingen van De Driesprong - een nieuw zwembad met sloop van De Driesprong een hele goede oplossing is voor zowel het recreatief zwemmen als het verenigingszwemmen. Toch kleeft aan deze optie een aantal bezwaren.

Allereerst is de beoogde locatie voor een nieuw zwembad een vraagpunt. Het ruimtebeslag voor een nieuw zwembad bedraagt circa 2 hectare en dat is aanzienlijk. Gelet op aspecten als bereikbaarheid en inpasbaarheid is het aantal mogelijke locaties zeer beperkt. Mede gezien de opgaven uit de Woningbouwagenda zijn locaties met een dergelijke omvang en ligging echter eveneens in beeld voor andere functies. Realisatie van een zwembad gaat dus ten koste van andere ambities, wat vraagt om een integrale afweging in gebiedsvisies.

In de tweede plaats betekent sluiting van De Driesprong het verlies van een zwembad op een zeer centrale locatie in Zoetermeer. Juist vanwege die ligging kent dit zwembad een hoge bezettingsgraad. Ondanks haar leeftijd voorziet De Driesprong dus nog steeds in een grote behoefte.

In de derde plaats zijn de financiële consequenties aanzienlijk. Nieuwbouw is aanzienlijk duurder dan de uitbreiding van De Veer. De vraag is, of de kleine programmatische verschillen tussen beide varianten dit kostenverschil waard zijn.

Gezien de grote financiële consequenties van nieuwbouw én de schaarste aan grond, heeft het college als variant op volledige nieuwbouw overwogen om het recreatiedeel van 't Keerpunt terug te kopen. Terugkoop en verbouw zou voor de gemeente aanzienlijk sneller en goedkoper zijn dan volledige nieuwbouw, zonder dat dit extra ruimtebeslag vraagt. Met de huidige eigenaar - die zijn wellness-plannen nog steeds niet heeft gerealiseerd - is hierover verkennend gesproken. De huidige eigenaar heeft echter aangegeven dat hij zijn wellness-concept daadwerkelijk wil realiseren en niet voornemens is het complex terug te verkopen. Daarmee verdwijnt deze variant uit beeld.

gemeente

Zoetermeer

De variant waarin De Veur wordt uitgebreid en De Driesprong een impuls krijgt heeft in vergelijking met nieuwbouw twee voordelen: de realisatie kan sneller plaatsvinden en is goedkoper. Rondom het complex De Veur is er voldoende ruimte om het zwembad uit breiden met alle benodigde voorzieningen. De Veur is echter wat minder centraal gelegen en ook met het openbaar vervoer matig bereikbaar.

Alles overziende is duidelijk dat een keuze tussen de twee resterende varianten gemaakt dient te worden op basis van een vergelijking van functionaliteit, kosten en locatie. Een verdiepende vergelijking van de twee varianten - met name met betrekking tot de exploitatiekosten - is daarvoor noodzakelijk. De raad ontvangt hierover nadere informatie in februari 2018.

Voorgesteld wordt hiermee de toezeggingen 637 en 690 als afgedaan te beschouwen.

Voor technische vragen kunt u zich wenden tot:

Naam : M.J.A. Schutgens
Telefoonnummer : 079 – 346 8703
E-mailadres : m.j.schutgens@zoetermeer.nl